

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubljana, ponedeljek 5. avgusta 1940

Cena posamezni številki din 1.50

Nekaj gospodarskih resnic

Evropa trpi že desetletja zaradi čezmorske konkurence agrarnih proizvodov. Evropski mali kmetovalec ne more tekmovali s to konkurenco. Pri nizkih cenah, ki jih doseže zaradi čezmorske konkurence za svoje pridelke, ne more niti toliko zaslužiti, kolikor potrebuje sam za življenje, kaj šele da bi mogel dati državi omembe vredne dohodke v obliki davkov.

Druga rana evropskega gospodarstva je nezaposlenost, ki jo je povzročilo liberalno gospodarstvo. Čeprav je treba priznati, da je liberalno gospodarstvo bistveno pripomoglo k današnji civilizaciji, se zdi, da se bo le moralo umakniti boljše sistemu, ki bi ustrezal sedanjemu času.

Da se evropskemu gospodarstvom prostoru — naj obsega katera koli država — omogoči razvoj, se bodo morale uvozne in izvozne poti novega gospodarskega telesa zaščititi s carinskimi zapornicami. Ako se n. pr. za 1 stot pšenice na evropskem kontinentu določi cena na din 250,—, je treba pobirati od uvožene pšenice razliko od svetovne tržne cene do din 250,— v obliki carine. S tem bi se določila evropskemu prebivalstvu višja življenjska raven, ki bi zvišala dohodke proizvajalcev. Dohodki in zaščitne carine pa bi tudi omogočili plačevanje izvoznih premij. To bi bilo najbrž edino, kar bi imele združene evropske države skupnega.

Z določitvijo enakih cen na evropskem gospodarskem prostoru pa še vedno ni podana podlaga za enako življenjsko raven v vseh deželah tega prostora. Enaka življenjska raven zavisi namreč tudi še od enakih storitev prebivalstva. Ako se pridelava na določeni ploskvi v eni državi 10 stotov žita, v drugi državi pa se na isti ploskvi doseže 20 stotov, bo življenjska raven dvakrat toliko v drugi državi kakor je v prvi, čeprav dosežeta obe državi enake cene za svoje pridelke.

Se drug primer. Četudi živimo v enem gospodarskem prostoru, še ni vseeno, če si pustimo izdelati obleko v sosednji državi ali pa v državi, v kateri smo pristojni. Tudi življenjska raven državnih uradnikov ne more biti vedno enaka. Ako n. pr. dela v nekem uradu 40 uradnikov, v drugi državi, ki je svojo upravo bolj smotrno organizirala, pa opravi isto delo 30 uradnikov, bo mogla druga država svoje uradnike bolje plačati, ker potrebuje za isto delo manj uradnikov kakor pa prva država.

Za vsako poedino državo, ki ima sedaj svoje glavne dohodke iz posrednih davkov, bo najbrž nastala potreba, da krije svoje proračunske izdatke z neposrednimi davki. Več gospodarskih strokovnjakov je mnenja, da bo ena ali druga gospodarska skupina morala prevzeti tudi žrtve (mišljena sta pri tem seveda vedno le industrija in trgovina). S tem pa še dolgo nismo dosegli tega, kar nam je treba. Višje cene bodo tudi poljedelstvu kakor drugim gospodarskim skupinam omogočile, da v višji meri prispevajo k državnim dohodkom. Naše državne ustanove bomo dvignili le takrat na višek, če bo vsak državljan izpolnjeval v polni meri svoje dolžnosti do države in prispeval

svoj delež, ki mu pripada, k skupnim nalogam.

Če hočemo življenjsko raven prebivalstva in državne ustanove

dvigniti na stopnjo, na kateri se nahajajo v najbolj urejenih državah Evrope, ne bo zadostovalo, da se pritegneta k žrtvam samo

dve gospodarski skupini, ampak bo moral vsakdo dati za celoto svoje najboljše, da se doseže zaželeni namen. **Industrialec.**

Več prijav obratov v II. četrtletju ko odjav

Zbornica za TOI je izdala statistiko o prijavah in odjavah industrijskih, trgovinskih, obrtnih in gostinskih obratov v I. in II. četrtletju. Sumarični pregled kaže, da je bilo splošno gospodarsko stanje v I. četrtletju dokaj slabše ko v II. četrtletju. To se vidi iz naslednjih števil:

I. četrtletje 1940:			
	prijave odjave razlika		
industrijski obrati	7	10	- 3
obrti	258	198	+ 60
trgovinski	180	188	- 8
gostinski	57	52	+ 5
II. četrtletje:			
industrijski obrati	8	5	+ 3
obrti	242	179	+ 63
trgovinski	178	135	+ 43
gostinski	69	41	+ 28
I. polletje 1940:			
industrijski obrati	15	15	-
obrti	500	377	+123
trgovinski	358	323	+ 35
gostinski	126	93	+ 33

Iz tega pregleda se vidi, da je bil v I. četrtletju gospodarski položaj neprimerno neugodnejši ko v II. četrtletju, v katerem so bile v vseh panogah prijave znatno manjše ko odjave. Vendar pa bi bilo napačno iz teh števil delati preveč optimistične zaključke, ker prijave so se povečale zlasti za male obrate. Upoštevati pa je treba tudi to, da so mnoge naše industrije zaradi pomanjkanja surovin prišle v silno težaven položaj in so morale nekatere tekstilne tovarne obratovanje silno omejiti, a tudi ustaviti. Te tovarne niso odjavljene, a če ne delajo ali le v zelo omejenem obsegu, je to dejansko skoraj toliko, kakor če bi odjavile. Na vsak način pa omejitev dela v velikih tovarnah odtehta ves plus prijav manjših obratov. Zato tudi še ni mogoče govoriti o zbolšanju gospodarskega stanja Slovenije.

Nadrobni pregled prijav in odjav

Od industrijskih podjetij so bila v I. četrtletju med drugim odjavljena: 1 tkalnica, 2 izdelovalnici pletenin, 1 izdelovalnica perila in splošne konfekcije in 2 mlina (1 pa je bil prijavljen), 1 izdelovanje kavinih surogatov, 1 špirita in drož, 1 dvokoles, motorjev in otroških vozičkov. Za ta podjetja je padlo število obratov v teh strokah. Na novo pa so bila prijavljena (brez odjav v tej stroki) 1 izdelovalnica staničastega betona, proizvajanje plina, 1 mlarna in 1 tiskarna.

V drugem četrtletju so bila prijavljena: 1 rafinerija zlata, ena konstrukcijska meh. in kovinska ind., 1 tehničnega in instalaterskega materiala, 2 lesni industriji (1 odjavljena), 1 tkalnica, 1 izdelovanje klekljanih čipk, 1 kartonaža (1 odjavljena). Odjavljena pa so bila poleg že omenjenih: 1 izd. kovinskih predmetov, 1 tovarna pohištva, 1 izdel. alkohola iz škrobnatih in sladnih surovin in brezalkoholnih pijač.

V obrtnem odseku

so bili prijavljeni v I. četrtletju (v oklepajih odjave):

Kleparji 4 (0), mehaniki 4 (0), žage 8 (5), mizarji 18 (19), krojači 33 (11), šivilje 6 (23), čevljarji 30 (29), frizerji 3 (1), brivci in frizerji 9 (1), mlini 3 (13), kmetki mlini 12 (0), peki 12 (23), mesarji 12 (10), izdelovanje kemičnih izdelkov 5 (1), zidarji 4 (1), tesarji 6 (0), vodni instalaterji 3 (0) itd.

V II. četrtletju: vrtnarji 2 (1), kamnoseki 3 (0), lončarji 3 (1), kovači in podkovni kovači 3 (8), kleparji 1 (2), mehaniki 3 (1), žage 12 (4), mizarji 12 (6), tkalci 4 (0), krojači 19 (9), šivilje in krojačice 20 (13), čevljarji 17 (36), brivci in frizerji 12 (5), mlini 3 (11), kmetki mlini 9 (0), mesarji 13 (12), peki 12 (12), prazarne kave 2 (0), izdelovanje žganja 3 (0), zidarji 6 (1), tesarji 6 (4), pleskarji in sobni slikarji 8 (2) itd.

Trgovski in pomožni obrati: V I. četrtletju: trgovine z živino 6 (3), s šivalnimi stroji in ko-

lesi 1 (4), elektrotehničnimi predmeti 1 (3), z lesom 9 (15), manufakturo 9 (5), usnjem 1 (3), z deželnimi pridelki 4 (9), z živili 7 (14), mlekom 3 (5), mešanim blagom 73 (58), s stavbenim materialom 3 (0), sejmarji 0 (3), itd.

V II. četrtletju: Trgovine z živino 9 (3), s stroji in železnino po 0 (2), lesom 23 (9), manufakturo 4 (3), deželnimi pridelki 5 (7), živili 9 (8), mlekom 0 (2), perutnino 2 (7), mešanim blagom 65 (40), branjarije 11 (8), trg. agenture 4 (2), avtotaksi 14 (8), itd.

Gostinski obrati:

I. četrtletje: restorani 1 (2), gostilne 37 (43), bifeji 2 (1), ljudske kuhinje 1 (0), krčme 16 (6).

II. četrtletje: hoteli 1 (0), restorani 0 (5), brezalkoholni 0 (1), gostilne 46 (27), brezalkoholne 0 (2), kavarne 2 (1), bifeji 6 (3), ljudske kuhinje 2 (0), krčme 12 (2).

Posebno statistika o prijavah in odjavah gostinskih obratov dokazuje, da življenjska raven prebivalstva pada še nadalje.

Važnejše določbe državnega proračuna Povečani in novi krediti dvanaestin

V novih osmih dvanaestih državne proračuna, čigar skupne vsote smo objavili po ekspozeju finančnega ministra dr. Šuteja in ki je bil medtem objavljen v »Službenih novinah« z dne 1. avgusta, so obsežene tudi sledeče določbe o taksah, trošarinah in carinah:

K tar. post. 24. zak. o taksah glede gradbenih in dobavnih pogodb se dodaje pripomba 2., ki se glasi: Ta taksa se plačuje na vse presežke nad prvotno pogojeno vrednost pogodb, ne glede na to, če so ti presežki nastali zaradi povečanja prvotno dogovorjenih količin dela in dobav, zaradi zvišanja dogovorjenih cen ali zaradi naknadnega priznanja raznih odškodnin, ki so po pogodbi utemeljene, ali zaradi naknadnih sprememb v dogovorjenih delih in dobavah.

Prejšnja pripomba dobi številko 1. Pri postavki 24.a se črtata drugi in tretji odstavek, kar pomeni, da se za razveljavitev dovolitev pri pogodbah te vrste z državo kakor tudi za samo dovolitev sprememb v pogodbah ne plača taksa (razen za podaljšanje roka).

Zvišajo se rudarske takse in gozdna taksa.

Samoupravne davščine

se ne smejo nalagati na predmete, ki spadajo pod uredbo o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije.

Resorni krediti v Sloveniji. Povečajo se anuitete za zgradbe davčnih uprav v Ljubljani.

Poveča se tudi podpora za ureditev aerodinamičnega instituta. Poveča se število cestnih uslužbencev, za ceste pa se zviša kredit za 2,34 milijona dinarjev. Za dela na cestah Maribor—Subotica je dodanih 400.000, Celje—Krško 250.000, za izredna dela na Muri pol milijona dinarjev. Za odplačila glede železnic po rimskem sporazumu je določeno 20 milijonov, za odkup naših lokalnih železnih sindikatu 10,5 milijona dinarjev in štajerskih dveh prog 11,4 milijona.

Ministrstvo za gradbe sme tudi na račun cestnega fonda nastavljanje novo tehnično osebje. Kmetijski minister sme ustanoviti pri ljubljanski poskusni in kontrolni postaji odsek za hmelj na določenem posestvu, ki ga izbere banska uprava.

V prosvetnem resoru, ki dobi 62 milijonov, gre za slovensko univerzo 1,78 milijona din osebni in 322.000 din stvarni kreditov, za predavalnico novih medicinskih semestrov pa je priznanih 400.000 din. Pri strojnem institutu je odpadla anuiteta 173.000, hidrotehničnemu laboratoriju pa je dodan kredit 33.000 dinarjev in Domu visokoškolsk 17.000. Za glasbene šole v Ljubljani je določenih: akademiji 423.000, srednji šoli 524.000 poviška. Za narodno gledališče se je povečal kredit s 620.000 dinarji, najeti pa sme en milijon din posojila na račun gledališkega dinarja. Zvišali so se osebni krediti in število uslužbencev v prosvetnih ustanovah, za

Zveza trgovskih združenj ima svojo

XX. redno letno skupščino v četrtek 15. avgusta 1940 ob 8. uri zjutraj v dvorani sokolskega doma v Novem mestu.

Predkonferenca

bo v sredo dne 14. avgusta 1940. ob 17. uri v istih prostorih.

Dnevni red skupščine:

1. Otvoritev in pozdrav predsednika.
2. Poročilo predsednika.
3. Računski zaključek za l. 1939.
4. Proračun za l. 1940.
5. Referat tajnika.
6. Predlogi in resolucije.
7. Slučajnosti.

V primeru nesklepnosti o napovedani uri bo skupščina v smislu čl. 10., odst. 2 zveznih pravil eno uro pozneje prav tam in z istim dnevnim redom in bo veljavno sklepala o predmetih dnevnega reda, ne glede na število navzočih delegatov.

Vsak delegat se mora na skupščini izkazati s poverilnico, ki mu jo izda uprava združenja (čl. 8., odst. 5 zvez. pravil).

Udeležba delegatov je tudi na predkonferenci nujna, ker se bo na predkonferenci razpravljalo o predlogih združenj.

V Ljubljani, dne 31. julija 1940.

Predsednik:

Stane Vidmar s. r.

Tajnik:

Dr. Ivko Pustišek s. r.

dopolnitev zbirke pa bodo plačevali dijaki odslej po 10 dinarjev na leto.

Pravosodnemu resoru je določeno povečanje za 47 milijonov din, od česar pa odpade na naše vrhovno sodišče le 300 tisoč in na apelacijsko sodišče 340.000 din.

Pri ministrstvu za socialno politiko in ljudsko zdravje je važna nova skupna postavka 760.000 dinarjev za nagrade zdravniškim pripravnikom, pri ministrstvu za telesno vzgojo pa kredit 4 milijonov za podpore občinam in tečajem. O povišanju osebnih prejemkov z izredno doklado smo že poročali v petkovi številki našega lista.

Kredit za službo državnih dolgoletnikov so pa zvišani za 260 milijonov din, pri čemer so všteti letni obroki tujim lastnikom avstrijskih posojil za 58 milijonov, domačim pa za 20 milijonov dinarjev. Gozdne takse so zvišane na 15% ne glede na revizijo pogodb. Zvišati se smejo tudi rudarske takse; na koncesije se plača din 12 letno za vsak ha, za izključne izsledovalne pravice in zaščitna polja pa 1 din za hektar. Ministru za pošte je dovoljeno povečanje kredita za 60 milijonov dinarjev, med katerim je tudi kredit 5,3 milijona za nakup šasij in karoserij, za radijsko postajno zemljišče v Zagrebu pa kredit din 13,4 milijona dinarjev.

Informativno potovanje naših gospodarskih ljudi v Rusijo

Na konferenci naših industrialcev mila je padel v zvezi s pomanjkanjem surovin tudi predlog, da se organizira potovanje posebne delegacije naših gospodarstvenikov v Sovjetsko Rusijo z nalogo, da prouči možnosti nabave raznih tehničnih maščob. Že na tej konferenci pa se je pojavila želja, da se odpošlje širša delegacija, ki

bi proučila možnosti za uvoz vseh surovin, ki so naši industriji potrebne. Sedaj se ta predlog resno razpravlja v naših gospodarskih krogih. Mnogo naših gospodarstvenikov je pripravljeno, da na lastne stroške potujejo v Rusijo.

Navodila o plačilnem prometu s SSSR

Devizna direkcija Narodne banke je izdala navodila za plačilni promet s Sovjetsko Rusijo. Ta navodila je izdala na podlagi odloka fin. ministra z dne 25. julija 1940., s katerim se devizna direkcija pooblašča, da izvede pogodbo o blagovnem in plačilnem prometu med Jugoslavijo in SSSR. Glede kontrole pa se smatra po tem odloku SSSR kot neklirinska država.

Na podlagi tega pooblastila je izdala devizna direkcija naslednja navodila:

1. Vsa plačila iz blagovnega prometa med našo državo in SSSR se opravljajo s posredovanjem pooblaščenih zavodov preko Narodne banke kr. Jugoslavije, pri kateri se otvori račun na ime Gosudarstvene (državne) banke v Moskvi.

2. Vsi nakupi in prodaje blaga s SSSR se morajo skleniti v ameriških dolarjih, vendar pa se vsa izplačila domačim izvoznikom kot tudi vsa vplačila domačih uvoznikov izvrše v dinarjih na podlagi borznega tečaja beograjske borze na dan izplačila oz. vplačila.

3. Ker se SSSR po odloku fin. ministra smatra kot neklirinska država, je potrebno za uvoz in izvoz kontroliranih predmetov predhodno pismeno dovoljenje uvoznega oz. izvoznega odbora pri devizni direkciji.

4. Poleg plačil za blago, se tudi vsa druga plačila v zvezi z blagovnim prometom izvršujejo na isti način.

5. Poročilo o izvršenih vplačilih uvoznikov morajo pooblaščenim zavodim pošiljati Narodni banki na formularjih, ki so jim bili v ta namen dani na razpolago.

Dobava koruze

Na svojo vlogo na ministrstvo za trgovino in industrijo zaradi pritožb raznih združenj trgovcev z bog pomanjkanja koruze in koruznih izdelkov je dobila Zbornica za TOI v Ljubljani od trgovinskega ministrstva naslednji odgovor:

V zvezi z vašo predstavko z dne 6. julija vam sporočamo, da je bila vaša predstava poslana Prizadu, da stori potrebne korake, da se da kuruza na razpolago zainteresentom z vašega območja.

Hkrati se opozarjate, da opomnite zainteresente, da se sami obrnejo neposredno na Prizad, ker daje Prizad potrebne dispozicije z ozirom na zahteve posameznikov in na podlagi pogojev družbenega poslovanja.

V trgovini z Italijo naj se bolj uporabljajo pomorske zveze!

Direkcija za zunanjo trgovino je začela akcijo, da bi se v prometu z Italijo bolj uporabljale pomorske zveze. Direkcija je namreč ugotovila, da je zaradi vojnih težko skoraj popolnoma zastal naš pomorski promet. Na drugi strani pa je naš železniški promet zaradi povečanega tranzita prenatrpan. Zato se čuti že pomanjkanje wagonov tako za notranji kot tudi za promet s tujino.

Da bi se zaposlila naša trgovinska mornarica in da bi se istočasno razbremenile naše železnice, predlaga direkcija za zunanjo trgovino, da se naš promet z Italijo bolj poslužuje pomorskih zvez, kakor je bilo to pred vstopom Italije v vojno. To je sedaj tudi mogoče, ker popuščajo težkoče v pomorskem prometu na Jadranu ter prehaja plovba vedno bolj v svoj

normalni tok. Poleg tega pa govore za pošiljanje blaga v Italijo po morskem poti tudi nizke pristaniške tarife, pomorska prevoznina,

ki se vedno bolj normalizira. Tudi ladijske tonaže je za blagovni promet z Italijo zadostno na razpolago.

Direkcija za zunanjo trgovino je zaposlila naše gospodarske ustanove, da tudi one podpirajo to akcijo.

Francoski obnovitveni načrti za odpravo brezposelnosti

Francoska vlada v Vichyju je začela izdelovati načrt za obnovo Francije. Podrobnosti o tem načrtu sicer še niso bile sporočene javnosti, vendar pa se že vidi glavna načela tega obnovitvenega načrta.

Predvsem se morajo znova urediti vse prometne žile, ker je brez tega vsaka obnova gospodarstva nemogoča. Zato se je tudi francoska vlada odločila, da bo najprej spravila v red železniški promet. V ta namen bo treba popraviti od vojne razdejane železniške proge in znova zgraditi porušene mostove. Isto delo bo potrebno tudi za obnovo cestnega in vodnega prometa. Finansiranje vseh teh del bo težko in bo zahtevalo od državne blagajne velike napore. Ta dela pa bodo koristna tudi zato, ker se bo z njimi zelo omilila sedanja brezposelnost. Iz istega razloga bo vlada tudi pomagala pri obnovi v vojni porušeni stanovanjskih hiš. Zgraditev teh hiš je tudi nujna, da se morejo begunci vrniti v svoje domačije.

Osnovni stebel francoskega obnovitvenega programa pa je dvig kmetijske proizvodnje. Ker je Francija zaradi angleške blokade odrezana od dovoza iz tujine, mora uvesti živilsko avtarkijo. Francoska zemlja je bogata, da ne bo posebnih težav za doseg tega načrta. Francija more zadostno pridelati živil za sebe, poleg tega pa bi mogla tudi še znatne količine izvažati. Dosedaj ni bilo v Franciji strumnejše organizacije za agrarno proizvodnjo. Samo glede pšenice, vina in sladkorja so bili izdani nekateri ukrepi, da bi se proizvodnja teh predmetov povečala. Tako so bile določene za te proizvode minimalne cene, omejena je bila posevna ploskev, s carinami in uvoznimi kontingenti se je pospeševala domača proizvodnja. Sedaj pa se bo vodila organična agrarna politika, da se spravi domača proizvodnja v sklad s potrebami domačega trga. Potrebne organizacije v ta namen pa se morajo šele ustvariti. Velik del demobiliziranih vojakov se namerava zaposliti v kmetijstvu ter se bo tudi na ta način omejila brezposelnost. Začel se bo tudi boj proti begu z dežele, ki je bil v Franciji izredno močan, da so bile nekatere vasi že skoraj brez ljudi in je zaradi tega ostalo mnogo dobre zemlje neobdelane. Morala se bo začeti izvajati notranja kolonizacija. Seveda pa se mora ta dobro pripraviti in zato se bodo morale izvršiti številne melioracije, elektrifikacija vasi itd.

Francoska vlada namerava nadalje včleniti pri obnovitvi francoske zunanje trgovine francosko gospodarstvo v tako imenovani kontinentalni sistem. To pomeni, da bo skušala Francija v bodoče povečati svojo trgovino z Nemčijo ter v zameno za nemške industrijske izdelke dobavljati Nemčiji agrarne proizvode. Tudi iz tega razloga mora Francija povečati svojo kmetijsko proizvodnjo.

Manj jasna pa je industrijska politika Petainove vlade, ker je treba tu premagati posebno velike težave. Celo tam, kjer tovarne od vojne niso bile razdejane, bo treba oskrbo s surovinami, odjem in finansiranje obratovanja čisto na novo organizirati. Ker so najvažnejša industrijska središča v zasedenem ozemlju, more francoska vlada ta vprašanja rešiti le v soglasju z nemškimi okupacijskimi oblastmi. Tudi vprašanje vrnitve beguncev v industrijska

središča se more rešiti šele s postopno gospodarsko obnovitvijo. Najprej se bodo vrnili v zasedeno ozemlje voditelji tamkajšnjih tovarn, da na kraju samem prouče možnosti zopetnega obratovanja teh tovarn in šele potem se bodo mogli vrniti tudi bivši nameščenci teh tovarn.

Za ta pripravljana obnovitvena dela je tudi največje važnosti obnove bančnega in kreditnega aparata ter državne finančne uprave v zasedenih krajih. Vlada je zato že odredila, da se morajo nekatere finančne oblasti vrniti v Pariz, a tudi finančno ministrstvo samo se hoče preseliti v Pariz. Enako bo pariška borza v kratkem obnovila svojo delavnost.

Da bi vplivala na delovni trg v smislu svojega obnovitvenega pro-

grama, je izdala vlada svoja navodila vsem podjetnikom. Po teh navodilih naj podjetniki odpuste vse delavce, ki so prišli v podjetja iz vasi in krajev z manj ko 2000 prebivalci po 1. septembru 1938. Ravno tako naj se odpuste vse žene, katerih možje ali očetje so zaposleni. Podjetniki naj imajo čim več delavcev nameščenih ter naj v sili tudi znižajo delovno dobo za polovico. Po možnosti naj podjetja plačujejo nezaposlenim delavcem brezposelno podporo, katero pa jim bo država kasneje povrnila. S tem naj prepreči, da bi se preveč povečalo število brezposelnih delavcev, ker bo vojna industrija prisiljena, da svoje obratovanje ustavi. Prehod industrije na normalno mirno dobo bo s tem socialno pripravljen.

Namesto reform, še bolj komplicirano postopanje

Trgovci nam piše:

Da imamo dolžnosti, to nam natanjajo itak vsak mesec časopisi pod že znanim refrenom: Dolžnosti davkoplačevalcev! Morda imamo tudi kake pravice? Vsaj pravico kritizirati, ne iz sadizma, ampak iz ljubezni do države, ki bo končno vendar morala uvideti, da tako ne gre več naprej. Namesto da bi se reformiral davčni zakon, je vedno bolj zapleten. Čisto gotovo se da reformirati, četudi nekaterim morda ne bi bilo po volji. Toda manjka dobre volje. Vsi nasveti gospodarskih krogov, ki bi zaslužili pozornost, ker so dani z dobrim namenom, se ne upoštevajo.

Ali se ne bi mogla reformirati že davkarija? Lahko bi se uvedle kategorije trgovcev. Večje trgovine, ki lahko plačujejo svojega knjigovodjo, bi pa mogle predlagati knjige ali bilance. Kdor pa knjigovodje nima, tudi ne more voditi knjig.

Sedaj so nas osrečili zopet z neko novostjo. Za obrambni fond dobimo posebne znamkice. Kakor da teh že ne bi bilo dovolj. Saj se nihče ne brani plačevati tudi v ta potrebnih fond. Gre le za obliko plačevanja. Ali je sploh kaka prava evidenca glede nastavljenosti, za katere mora trgovci plačevati razne davke. Ali ne bi bilo edino praktično, da se za vsako vrsto davkov odpre nov račun poštne hranilnice?

Markice za službeni davek se prilepljajo v knjižice. Kdo pa to kontrolira? Šele v januarju je treba predložiti te knjižice davkariji, kjer leže potem po več mesecev, ker seveda tudi tam ne morejo vseh knjižic pregledati v enem tednu. Če na primer zaposluje trgovec pomočnika 6 mesecev in ga v juliju odslovi, kdo garantira, da je trgovec res za tega pomočnika plačeval znamkice? Saj bo v takem primeru lahko rekel v januarju, ko je treba knjižice predložiti, da nima pomočnika. Vse drugačna kontrola bi bila, če bi se vsi ti davki plačevali po položnicah. Vse to bi eventualno pregledal en uradnik in bi se takoj konstatiralo, kdo je davek plačal in kdo ne. Tudi bi država prej prišla do denarja kakor pri sedanjem načinu. Isto velja za obrambni fond. Poleg službenega davka je treba plačati še prispevek za obrambni fond. Potem je treba plačevati še banovinski bednostni fond, plačeva-

ti za okrožni urad, sedaj še penzijski fond in ne vem kaj še vse! Ali se gospodom ne zdi, da je tega birokratizma že preveč! Vse je nepraktično brez pravega smisla. Ne bilo bi treba tiskati posebnih znamkic, ne dajati provizije za prodajo vseh teh znamk! Napravite že enkrat red, da se ne bode samo jezili, ampak da nam bo uradovanje tudi imponiralo. Sedaj nam prav gotovo ne imponira.

Se enkrat ponavljam, da ne pišem to iz zlobe, ampak z željo, da vendar enkrat še ućakam kake pametne reforme, četudi sem že v letih.

Radi teh znamkic je treba tudi povedati, od kdaj se plačuje ta davek, od katere vsote, koliko odstotkov znaša. Vedno je treba vse te naredbe izdati kompletno in tako, da jih vsakdo razume, da ni treba za vsako še pojasnilo, dodatke, spraševanja itd.

Politične vesti

Romunski veleposlanik v Beogradu Victor Cadera je odpotoval v Sofijo, kjer je začel z min. predsednikom Filovom in zun. ministrom Popovom preliminarne pogajanja za ureditev spornih vprašanj med Bolgarsko in Romunijo. Oficialno sporočilo o teh pogajanjih pravi, da potekajo zelo ugodno.

Nemški veleposlanik v Papen se je na poti v Ankaru ustavil v Sofiji, kjer se je sestel z min. predsednikom Filovom in zunanjim ministrom Popovom. Takoj po tem sestanku je bila sklicana izredna seja bolgarske vlade, o kateri ni bil izdan noben komunik. Pač pa je bilo po seji novinarjem sporočeno, da so prezgodnje vse vesti, da bi bolgarska delegacija odpotovala že prihodnje dni v Romunijo zaradi pogajanj o bolgarskih teritorialnih zahtevah. To sporočilo je bilo sprejeto v Sofiji z veliko pozornostjo, ker je bilo že vse za pogajanja pripravljeno. Menijo, da je veleposlanik Papen svetoval bolgarski vladi v imenu nemške vlade, da sedaj ne forsira pogajanj, ker so postale notranje težkoče Romunije v zadnjem času zelo velike in bi mogla ta pogajanja v sedanjih situaciji več škodovati ko koristiti.

Bivši min. predsednik in šef romunske kmetijske stranke Maniu vodi še nadalje ostro kampanjo proti vsakemu odstopu romunskega ozemlja. Vse stranke na Sedmograškem podpirajo njegovo akcijo. Londonski listi pišejo, da hoče Maniu doseči, da bi se Romunija približala Sovjetski Rusiji in Bolgarski ter da se ustanovi pod vodstvom Rusije nova balkanska zveza. Nadalje hoče Maniu zopet obnoviti dobre odnose z Veliko Bri-

tanijo, nakar bi Romunija odbila madžarske revizionistične zahteve. Maniu da je tudi mnenja, da Nemčija najmanj še mesec dni ne more pripustiti, da bi prišlo do vojne v južnovzhodni Evropi.

Romunski zunanji minister Mannoiescu je po svojem povratku v Romunijo dal novinarjem daljšo izjavo, v kateri je med drugim poudaril: V Nemčiji in Italiji smo doživeli prisrčen sprejem, ne samo po zunanji obliki, temveč tudi glede vprašanj, o katerih smo se pogovarjali. Mogli smo konstatirati popolno razumevanje za sedanjih položaj Romunije. Adolf Hitler je sprejel vesti o novi politični orientaciji Romunije z zadovoljstvom. Tudi Duce se je zanimal za vse manifestacije našega nacionalnega življenja. Prepričan sem, da so sile osi odločene, da zagotovo Romuniji mirno in napredno življenje. V nasprotju z nekaterimi legendami, ki krožijo po tujih listih, treba povedati, da ima Romunija popolno svobodo, da odloča o svoji politični in gospodarski usodi. V Berchtesgadenju ko v Rimu se nam je naglasilo, da mora biti romunsko gospodarsko življenje organizirano na podlagi lastnega nacionalnega kapitala z lastnimi funkcijami in lastno delovno silo. To so pogoji za ustvaritev boljše bodočnosti. Niti govora ne more biti o nekem gospodarskem vsiljevanju sil osi. Te sile bodo v bodoče naši najboljši odjemalci in dobavitelji. Glavna skrb sil osi je, da se na Balkanu ohrani mir. Tudi mi želimo mir, toda da se pri tem spoštujejo naše pravice... Vlada je pripravljena dati iniciativo za neposredna pogajanja z Madžarsko in Bolgarsko. Dala bo tudi dokaze o svoji dobri volji, da se manjšinski vprašanja uredi. Minister Mannoiescu je poudaril, da bo v tem oziru zamenjava prebivalstva dala posebno dobre rezultate. Na ta način bomo zmanjšali narodne manjšine pri nas, istočasno pa bomo delali na to, da uvedemo v okvir romunske države vse Romune, ki so danes še izven mej.

Na romunsko-madžarski meji so bili resni incidenti. Iz Bukarešte poročajo, da so prestopili romunsko mejo madžarski teroristi, ki so bili oblečeni v uniforme romunskih obmejnih stražnikov. Pri teh obmejnih incidentih se je uporabljalo tudi orožje.

«Berliner Börsenzeitung» piše o romunski politiki ter opominja romunske državnike, da bodo kasneje sprejeti pogoji mnogo dražji, kakor pa so sedanjih.

Ministrski predsednik Churchill je povabil sedanjega ministra za letalstvo, Beaverbrocka, da vstopi v vojni kabinet. Poroča se, da bo Chamberlain iz zdravstvenih razlogov odstopil, nakar bi vstopil v vlado Lloyd George.

Vse evropsko časopisje zelo obširno komentira govor Molotova. Italijanski listi naglašajo, da pomeni ta govor neuspeh britanske politike, ker da ostaja Rusija trdno na svojem dosedanjem stališču, kakor je izraženo v pogodbi z Nemčijo. «Popolo d'Italia» poudarja, da je Molotov naglasil, da so sovjetsko-italijanski odnosi v zboljšanju. List nadalje naglašava, da je bila Italija prva veselila, ki je priznala sovjetsko Rusijo de iure.

Podobno komentirajo govor Molotova tudi nemški listi. Tako piše «Frankfurter Zeitung», da so bile izjave Molotova glede nemško-ruske pogodbe na isti liniji kot Hitlerjeve besede. List pravi dalje, da se tudi iz govora Molotova vidi, da želi Sovjetska Rusija ohraniti na Balkanu mir. Novi dogodki, ki so že v teku, ne dajejo nikake realne točke za britanske načrte. Splošno naglašajo nemški listi, da je Molotov s svojim govorom razbil angleške iluzije, da je nastalo v nemško-ruskih odnosih kako nesoglasje.

Tudi angleški listi zelo obširno poročajo o govoru Molotova ter pravi, da bo Stalin počakal na rezultat nemške ofenzive proti Angliji. SSSR bo čakala in ne bo storila zaenkrat nobenega važnejšega koraka, pač pa bo delala na to, da poveča svojo vojaško moč. Rusija se pripravila, da bo vedno mogla zaščititi svoje interese in brez ozira na interese drugih.

Poluradni romunski list «Romania» komentira govor Molotova ter pravi, da se sovjetsko-romunski odnosi razvijajo sedaj v smeri zboljšanja. To je tudi želja Romunije. Normalizacija teh odnosov pa bo tudi koristna za mir.

Nemški tisk ostro napada avstralsko vlado, ker je priključila francoski mandatni koloniji Novo Gvinejo in Papuo britanskemu vojnemu sistemu.

Sovjetska «Izvestja» pišejo v članku o položaju v Evropi, da je glavni smoter sovjetske politike, da ohrani mir in nevtralnost. Kdaj in kako se bo sedanja vojna končala, ne more danes še nihče reči, vsi znaki pa kažejo, na bližnjo poročitev sedanje vojne.

Denarstvo

Promet na Ljubljanski borzi v juliju 1940

Vsi bankovci po sto din so veljavni

Narodni banki je bilo z več strani sporočeno, da nekateri odklanjajo sprejem bankovcev po 100 din z napisom »Narodna banka kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca« ter z datumom 30. novembra 1920., ker mislijo, da ti bankovci niso več veljavni. Zato opozarja Narodna banka javnost, da se omenjeni bankovci ne vzamejo iz prometa in da imajo ti bankovci prav tako kakor bankovci z napisom »Narodna banka kraljevine Jugoslavije« in z datumom 1. december 1929. še vedno polno veljavo zakonitega plačilnega sredstva.

Cena zlata v Švici padla

V zadnjem času se opaža v Švici velika ponudba zlata, kateri povpraševanje nikakor ne odgovarja. Velika ponudba je nastala, ker se vedno bolj širi mnenje, da zlato ne bo moglo ohraniti svojo veljavo. Zaradi velike ponudbe in ker Švicarska narodna banka zlata ne kupuje, so cene zlata močno padle, in sicer od več ko 5 tisoč frankov na 4.625 frankov. Oni, ki so kopicili zlato, bodo zato znatne vsote izgubili.

Uradni tečaji za avgust

Minister za finance je predpisal za mesec avgust naslednje uradne tečaje:

1 napoleon	din 350,—
1 zlata turška lira	398,30
1 angleški funt	212,—
1 ameriški dolar	65,—
1 kanadski dolar	54,—
1 nemška marka	14,80
1 belga	8,70
1 pengö	8,65
1 brazilski milreis	2,95
1 egiptovski funt	211,—
1 palestinski funt	210,—
1 urugvajski pezoz	18,60
1 argentinski pezoz	12,65
1 čilski pezoz	1,25
1 turška papir. lira	34,—
100 francoskih frankov	100,—
100 švicarskih frankov	1251,—
100 italijanskih lir	228,80
100 nizozem. goldinarjev	2700,—
100 bolgarskih levov	45,—
100 romunskih lejev	28,50
100 danskih kron	720,—
100 švedskih kron	1325,—
100 norveških kron	840,—
100 pezet	512,—
100 drahem	40,—
100 čeških kron	150,50
100 finskih mark	106,—
100 letonskih lat	690,—
100 iranskih (perz.) rialov	100,—

Tem tečajem je že priset pribitek »prim«.

Drž. hipotekarna banka je dovolila mestni občini v Skoplju 50 milijonov din posojila za razna občinska javna dela. Posojilo bo dobila občina v petih obrokih.

Gradbeni stroji in gradbeni material na Dunajskem jesenskem velesejmu 1940.

Vsej gradbeni delavnosti, med katere se štejejo tudi eminentni gospodarstveni činitelji narodnega gospodarstva, se nudi tudi na letošnjem jesenskem dunajskem velesejmu (od 1. do 8. septembra) velika ponudba sodobnih strojev, oprem in oprav, od katerih bo večina razstavljena v pogonu v prostorih tehničnega oddelka velesejma.

Uporaba strojev in mehaničnih pomožnih sredstev stavbarstva postaja vedno bolj nenadomestljiva. Velik obseg gradbenih programov, ki se mora obvladati, stalno primanjkuje strokovnih delavcev in končno tudi kratak čas, v katerem se morajo veliki načrti izvršiti, nas silijo, da mehaniziramo gradbeni obrt. To velja tudi za Jugo-vzhod, ki se je vedno v prizadevanju, da si zagotovi svoje potrebe na kvalitetnih industrijskih proizvodih in raznih pripomočkih — obračal na Dunaj, dajoč mu prednost, ker nudi Dunaj najboljšo priliko, da se vse spozna, kar sta znanost in tehni-

Devize

Skupni devizni promet v juliju 1940. je znašal 43.658.659,74 dinarjev ter je presegel promet v juniju t. l. za približno 2,5 milijona dinarjev; nasprotno pa je nazadoval devizni promet v primeri s prometom v juliju 1939. za nad en milijon dinarjev, a napram prometu v juniju 1939. pa celo za 11 milijonov dinarjev.

Največji zaključki so bili perfekturirani v devizi Berlin, in sicer je bilo potom privatnega kliranga prodano oziroma kupljeno za 39,15 milijona dinarjev nemških mark. Znatno manjši so bili zaključki v devizi Curih (2,47 milij. din), New York (1,59 milij. din), dočim je bil neznaten promet v devizah London, Praga in Trst.

Ekfeti

Tendenca za državne papirje je bila v začetku julija t. l. nestalna, zatem precej časa čvrsta, sedaj pa je nespremenjeno stalna. Promet je bil naravnost malenkosten v vojni škodi (dne 23. VII. 1940. po tečaju din 448,—) in v investicijskem posojilu (istega dne po tečaju din 98,—). V privatnih papirjih sploh ni bilo zaključkov.

7% invest. posojilo	95,—
6% Blairovo	95,—
7% Blairovo	90,—
7% Seligmanovo	—
4% agr. obv. (1921)	49,—
6% begl. obvez.	72,—
7% obvez. stabilizac. posojila	91,—

6% obv. dalm. agr.	69,—	71,—
2,5% vojna škoda	—	428,—
31. julija	—	—
7% invest. pos.	96,—	98,—
8% Blairovo	97,—	98,—
7% Blairovo	93,50	94,50
7% Seligmanovo	99,—	100,—
4% agr. obv. (1921)	50,—	51,—
6% begl. obvez.	77,—	78,—
7% obvez. stabilizac. posojila	99,—	100,—
6% obv. dalm. agr.	69,—	70,—
2,5% vojna škoda	438,—	442,—

Delnice Narodne banke so notirale najnižje 29. in 30. julija t. l., in sicer din 7800 v povpraševanju, din 7900 v ponudbi, najvišje pa je Narodna banka beležila za denar dne 9. 7. 1940 din 8100,—, dočim so delnice dosegle najvišji blagovni tečaj din 8000,—, na več borznih sestankih. Nasprotno pa so delnice Trboveljske promogokopne družbe notirale ob stalno rastoči tendenci in dosegle najvišji blagovni tečaj dne 11. julija t. l. din 320,—, a najvišji denarni tečaj dne 9. m. m. din 340, medtem ko je bila najnižja denarna notica dne 1. in 2. m. m. din 270,—, blagovna dne 18. m. m. din 305,—, ter je od tega dne dalje beležil ta vrednostni papir večji del na bazi din 300,— (v povpraševanju) in din 310,— (v ponudbi). Ostali privatni efekti sploh niso beležili, razen delnice Kranjske industrijske družbe, Jesenice, ki pa je notirala le v povpraševanju, in sicer dne 1. m. m. din 147,—, od tega dne dalje pa stalno nespremenjeno na bazi din 148,— za denar.

Blagovni trgi

Žito:

Tendenca za žito je bila skoraj ves mesec julij nespremenjeno trdna, prav tako tudi za vse mlevske izdelke, promet pa je bil zelo slab. Pšenica in koruza ne notirata na naši borzi že od 25. junija t. l. dalje zaradi znanega maksimaliranja cen po Prizadu. Ječmen se je tekom julija pocenil za danes 5,— pri 100 kg in beleži danes na bazi din 220,— do din 225,— (baški in sremski, 64/65 kg težki, 2% primesi, zdrav, suh in rešetan), dočim se je rž podražila za danes 5,— pri 100 kg in notira danes od din 225,— do 230,— (baška, 72 kg težka z 2% primesjo). Nasprotno pa beležita oves in ajda brez izprememb, in sicer oves (baški, sremski in slavonski) od din 242,50 do 245,— ter ajda (zdrava, suha, rešetana) od din 195,— do 200,— za 100 kg franko vagon nakladalna postaja. Prav tako pa notirajo nespremenjeno vsi mlevski izdelki.

Deželni pridelki:

Za deželne pridelke je bila tendenca ves julij nespremenjeno stalna, promet malenkosten v krompirju. Cene so ostale brez večjih izprememb izvzemši krompir, ki je notiral 1. 7. 1940. še din 190 do 195 ter je popustil na din 140 za staro blago, dočim je novi krompir začel beležiti na bazi din 140 do 150 za 100 kg franko vagon nakladalna postaja, in sicer dne 17. julija 1940. Danes pa notira novi krompir din 105,— do 115,— tako za pozni in rani rožnik kakor tudi za kresnik. Industrijski krompir je brez notic. Seno (staro) je

Les:

Tendenca za mehki les je bila ves julij nespremenjeno stalna, oziroma trdna, za trdi les pa mirna. Promet je bil v jelovih deskah (po tečaju 700,— dinarjev za 1 m³), dalje v hrastovih plohih (po ceni din 1200,—), v mecesnovih plohih (po tečaju 1100,— din), v smrekovih moralih (po ceni din 800,—) ter v smrekovih količih (po ceni din 13—15 za komad). Razen tega pa je bilo nekaj zaključkov tudi v brusnem oziroma celuloznem lesu po tečaju din 185,— oziroma din 180,—, dočim je bil jamski les zaključen deloma po tečaju 200,— deloma pa po din 205,— za 1 m³ franko vagon slovenska nakladalna postaja. Smrekova skorja (lubje), zdrava, suha, je bila zaključena na bazi din 60,—, smrekova zml-

ta skorja, suha, zdrava, pa je bila zaključena na bazi din 70,— za 100 kg franko vagon slovenska nakladalna postaja.

Cene so v borzni tečajnici danes nekoliko višje od onih v juniju oziroma julija t. l., na splošno pa je opaziti popuščanje cen vsem vrstam lesa, tako mehkega kakor trdega. Današnje borzne cene za les domačega izvora so sledeče: Smrekovi-jelovi hloidi v I/II kakovosti, monte, od din 240 do din 290, bukovi (od 30 cm dalje) din 140—190, bukovi hloidi za izdelovanje furnirja (od 40 cm dalje) din 255—305, hrastovi hloidi I/II v premeru od 30 cm navzgor pa din 240—380 za 1 m³ franko vagon nakladalna postaja. Brzojavni drogovci notirajo od din 220 do din 260 za 1 m³, tramiči 5/6 din 270—310, trami ostalih dimenzij pa din 270—320, bordonali merkantilni (smreka-jelka) din 330—380, hrastovi bordonali pa din 800—900. Meceseve deske beležijo danes od din 1100 do din 1300, in sicer tako deske kakor tudi plohi, obrobljeni, ostrorobi, v I/III kvaliteti, od 16 cm navzgor, 18, 24, 38 in 54 mm, v dolžini najmanj 4 m. Brestovi in javorjevi plohi, neobrobljeni v I/II kakovosti notirajo od din 700 do din 800, jesenovi od din 770 do din 850, lipovi pa od din 670 do din 770 za 1 m³ franko vagon slovenska nakladalna postaja. Hrastovi parketi beležijo od 70 do 90 dinarjev za 1 m², bukovi pa od 50 do 60 dinarjev, dočim stanje železniški pragovi od 45 do 50 dinarjev za komad hrastovi, a din 25 do din 30 bukovi. Bukovo oglje, vilano notira od 75—85 dinarjev za 100 kilogramov, drva bukova pa din 19—22, ter hrastova din 17 do 20 tudi za 100 kg franko vagon slovenska nakladalna postaja. Oglje vrste »canella« niti ne produciramo več, ker se ne izvaža v Italijo, medtem ko domači trg ne zahteva te vrste blaga.

Položaj na našem lesnem tržišču je slej ko prej slab oziroma nejasen; promet nezadovoljiv, izvoz skromen, cene kot že omenjeno popuščajo, zlasti pri deskah in tramih (smreka-jelka), ker ni več tako velikega povpraševanja po tem blagu.

Produkcija je bila tudi v juliju normalna in naši lesni obrti polno zaposleni, v kolikor ni bilo pomanjkanje delovnih moči (posebno izvežbanih in strokovnih

Vsaki ne more v Zdravilišče ali vsak ne more paziti na zdravje in doma piti vsaj mesec dni našo najboljšo prirodno mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna za mnoge bolezni srca, ledvic, želodca, jeter, žolča, razne katare in čiščenje krvi ter normalizira delovanje notranjih žlez in živevono z rdečimi srci!

delavcev) zaradi vpoklica k vojakom, kar pa je bilo bolj občutiti na manjših podeželskih žagah ter obratih, kjer so nekateri obrati morali delo povsem ustaviti!

Konsum je bil skoraj bi rekli tudi normalen, vendar je močno skržena gradbena delavnost z ozirom na izredne prilike, kar seveda slabo vpliva na cene ter povzroča na lesnem tržišču nekakšen zastoj baš v času, ko je bil promet v prejšnjih letih že z ozirom na živahno stavbeno sezono dokaj obsežnejši.

Izvoz preko Sušaka oziroma Reke je skorajda povsem ustavljen, ker ne prihajajo ladje v pristanišče in tudi vagonov ni na postajo. V Italijo ne izvažamo nič na nove licence, pač pa le še sukcesivno dobavljamo na stare, kajti nove licence bodo izdane šele v oktobru 1940. Pač pa izvažamo tudi v Italijo brusni oziroma celulozni les, ki se lahko izvaža brez licenc za vojaške svrhe. Tega blaga izvozimo precej tudi v Nemčijo, z bog česar je cena že zelo porasla in je razmeroma zelo visoka, kot še nikoli doslej! V splošnem je naš izvoz lesa nekoliko popustil, glede izvoza v Italijo pa bodo dokončno odločila pogajanja v bližnji bodočnosti. Izvoz desk in tramov na Madžarsko je nezmanjšana, vendar pa so cene postale za naše blago že neugodne. Precejšen je tudi izvoz oglja, zlasti v Nemčijo, po razmeroma ugodnih cenah.

Prodaja drv in brusnega oziroma celuloznega lesa je zelo živahna, kar je imelo za posledico na eni strani podražitev jamskega lesa, na drugi strani pa čim večji razmah produkcije teh vrst blaga, ki v ceni zelo konvenirajo. Na ljubljanski borzi bo 7. t. m. ob 12. uri opoldne javna prodaja cca 15.000 m³ lesa za izdelovanje celuloze. Oglje je v ceni nekoliko popustilo, toda ima še vedno ugodno ceno in se proizvaja v velikih količinah.

Nemci o sovjetskih kmetijskih strojih

»Berliner Börsen Zeitung« je objavila zanimivo poročilo o stanju sovjetske proizvodnje kmetijskih strojev ter pravi med drugim: V okviru sovjetskih petletk je dosegla SSSR pomembno višino v mehanizaciji kmetijstva. Po največjih podatkih imajo kmetijska podjetja v Sovjetski Rusiji nad pol milijona traktorjev, 168.000 kombiniranih kosilnih in žetvenih strojev ter 216.000 kamionov. Tretja petletka, ki traja do leta 1942., mora še povečati mehanizacijo sovjetskega kmetijstva.

Skupna proizvodnja vseh strojev in traktorjev je znašala (po cenah v l. 1926/27.) v milijonih rubljev:

	1929	1933	1938
skupno	196,0	867,0	1.617,1
traktorjev po 1000 HP	39,4	1.220,0	1.401,5
kombiniranih kosilnic	8,0	8,6	22,9

Če se presoja dosedanji razvoj kmetijske proizvodnje, potem se vidi, da se je ta zlasti v zadnjih letih gibal v zelo intenzivnem tempu. L. 1913. je dobivala Rusija 50% potrebnih kmetijskih strojev iz tujine, v prvih povojnih letih je lastna proizvodnja teh strojev popolnoma zamrla. Vso industrijo kmetijskih strojev je bilo treba postaviti čisto na novo. Danes je ta industrija koncentrirana v 20 velikih podjetjih, katerih skupna proizvodnja se ceni na 1,6 milijarde rubljev.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovani prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

Tudi en vzrok zamud na železnici

Letos smo zelo pozno dočakali kolikor toliko lepo vreme. Vse hiti v prostem času ven v naravo, da se navžije svežega zraka. Zlasti ob sobotah in nedeljah prirejajo meščani, tako tudi v Mariboru, krajše in daljše izlete v okolico, v prvi vrsti na zeleno Pohorje in na obmejni Kozjak, pa tudi na Uršljo goro, Peco itd.

Na kolodvorih je ob večji frekvenci velik dren. Komaj se prerineš na peron, kjer je kot v čebelnjaku, v vlaku pa potem skoraj ne najdeš prostora. Pred blagajnam se potniki pehajo in pote in jeze in boje, da ne bi vlak odpeljal brez njih. Ravno zadnje nedeljo smo v Mariboru opazili, kakšen križ in težava ima vsakdo, ki se hoče popeljati iz mesta. Pred blagajnam so bile dolge kače čakajočih, vlaki pa še vedno niso odpeljali, čeprav bi že morali, ker vendar niso mogli pustiti na cedilu par sto ljudi. Blagajniško osebje hiti in se poti in ni čvrda, da se včasih zmoti, v svojo škodo seveda. (Da v Ljubljani v tem oziru ni nič bolje, ni treba posebej poudarjati.)

Vsemu temu bi se dalo prav lahko odpomoči, če bi se vozovnice nabavljale že v predprodaji. Ne bi bilo treba predčasno hiteti na kolodvor in se postaviti v potečo se vrsto, ampak z vozovnico v roki mirno stopiš skozi vežo na peron in sedeš v voz, ne da bi izgubljal časa s čakanjem pred blagajnam.

Še vedno je v javnosti premalo znano, da se pri »Putniku« dobe že dan poprej vse karte po originalni ceni, brez povišanja, in tudi z vsimi olajšavami. Le malo je takih, ki se šele zadnji dan odločijo za potovanje, vsaj pri izletih. Ali ne bi bilo bolje, stopiti še pred nedeljo ali praznikom v potovalno pisarno in v miru mimo grede kupiti vozovnico, namesto se drienjati pred odhodom vlaka na kolodvoru? Zlasti velja to za skupine turistov, ki nameravajo skupaj napraviti izlet v okolico ali na gore.

Tujski promet na Bledu

Tujski promet se na Bledu kljub svoječasnemu pesimizmu, s katerim smo gledali na razvoj letošnje sezije, razvija dokaj zadovoljivo. Bled ima sedaj že nad 1000 gostov, med njimi tudi 62 inozemcev. Med Jugoslovani so na prvem mestu Beograjčani (308), ki jim sledijo Zagrebčani z 265 nočnimi. Voda v jezeru je topla 24 do 26 stopinj. Zabavišča so odprta ter je življenje na Bledu zelo družabno. Najavlja se vedno več gostov, tako da moremo govoriti o dokaj dobri tujskoprometni seziji na Bledu.

Višja gostinska šola Beogradu

Solanje otrok ter izbira njih bodočega poklica sta za starše dostikrat zelo težka. Zlasti po mali maturi ali po zaključku meščanske šole je vprašanje bodočnosti aktualno; ali bo otrok nadaljeval svoje šole, ali se bo posvetil poklicu, ki ga bo v kratkem pripeljal do dobre eksistence.

Eden takih poklicev, ki pripelje že v nekaj letih do primernega zaslužka, je poklic **absolventa višje gostinske šole v Beogradu**, ki stopa z novim šolskim letom v tretje leto svojega obstoja. Višja gostinska šola je edina v državi

ter je njen namen usposobiti gostinski naraščaj, pa tudi druge učence z nižjim tečajnim izpitom za višje službe v gostinstvu. Učenci z nižjim tečajnim izpitom srednje šole ali z zaključnim izpitom meščanske šole imajo iste pravice kot učenci srednjih šol s šestimi razredi. Imajo tudi pravico na

skrajšani dijaški rok v vojski. Absolventi višje gostinske šole lahko dobe po zaključnem izpitu vse boljše službe v gostinskih podjetjih, hotelih, restavracijah, kavarnah itd. V jugoslovanski gostinski stroki imamo še zelo malo strokovno izšolanega osebja. Zato naj se odločijo za to stroko

vsj oni, ki imajo do nje veselje. Šolnina znaša mesečno din 100, v gostilničarskem domu je pa tudi internat, kjer dobe učenci za din 500— do 600— mesečno vso oskrbo.

Za vsa podrobnejša pojasnila se je obrniti na ravnateljstvo šole v Beogradu, Jug Bogdanova 28.

Severne Amerike tretjo stranko, katere glavni program bi bil, da se Združene države nikakor ne smejo vmešavati v sedanjo evropsko vojno.

Vrhovni svet sovjetov je sprejel z velikim odobravanjem predlog, da se Besarabija priključi moldavski republiki, severna Bukovina z okraji Motin, Akerman in Izmajlov pa ukrajinski sovjetski soc. republiki. V vseh novih deželah se morajo v najkrajšem času izvesti volitve v vrhovni svet.

Zunanja trgovina

Trgovinska pogajanja med našo in slovaško delegacijo so bila uspešno zaključena in je bila trgovinska pogodba podpisana. — Uspešno so se končala tudi pogajanja z Nemčijo o naši trgovini z državami, ki so zasedene od Nemcev. — Podpisana je bila dalje trgovinska pogodba s Turčijo, pa kateri nam bo dobavila Turčija 3000 ton bombaža.

Posebna delegacija Prizada odputuje v Rim, da se dogovori glede uvoza riža iz Italije. Kakor se zatrjuje iz Beograda, je že gotovo, da bo uvoz riža monopolna pravica Prizada.

Iz ljutomerskega okraja je bilo v drugem letošnjem tromesečju izvoženih jajc: v Švico 56 vagonov, v Nemčijo 27, na Češko 10 in v Italijo 2 vagona. Ves izvoz jajc je znašal 95 vagonov v skupni teži 895.412 kg ter v vrednosti 9.57 milijona din.

Izvoz romunskega petroleja v Nemčijo je znašal v juliju nad 200.000 ton. Za izvoz v Nemčijo pa so v Romuniji že pripravljene velike nove količine.

Madžarska vlada je določila petnajstčlansko trgovinsko delegacijo, ki odputuje v Moskvo zaradi sklenitve trgovinske pogodbe.

Britanska vlada je kupila ves presežek kanadske pšenice. To je največja žitna kupčija, kar jih je bilo do sedaj sklenjenih.

Program kratkovalovne postaje v Beogradu

Program za avgust

YUA 49-18 m 6100 ks 1 kv: 6:45 prve vesti, natančen čas — 7:00 jutranji koncert — 7:45 pregled tiska — 9:50 prenos službe božje (ob nedeljah) — 13:30 radio-dnevnik — 13:50 vesti v francoščini — 14:00 koncert (radio Beograd) — 14:40 vesti.

YUB 49-18 6100 ks 10 kv: 19:00 jugoslovanska glasba — 19:10 večerne vesti — 19:20 nacionalna ura — 19:40 vesti v slovenščini — 19:50 albanska ura — 20:05 grška ura — 20:20 turška ura — 20:35 romunska ura — 20:50 madžarska ura — 21:05 nemška ura — 21:20 predavanje v našem jeziku — 21:40 vesti — 21:55 francoska ura — 22:10 italijanska ura — 22:25 angleška ura — 22:40 zadnje vesti.

Na dolžini 19:69 m se oddaja ob 1.55 za Južno Ameriko, ob 3.00 pa za Severno Ameriko.

Predavanja: V okviru predavanj oddaja kratkovalovna postaja Beograd ob 21.20 vsak ponedeljek balkanski pregled, vsak četrtek zunanji politični pregled in vsako soboto pregled o gospodarskem življenju Jugoslavije.

V druge dneve bodo naslednja predavanja: 4. avg. Gusle in guslarji. 6. avg. Knjižni pregled (Božidar Kovačević). 7. avg. Drama pri Slovincih (Božidar Borko) — Bosenski zlatarji (Hamza Humo). 13. avg. Umetnostni pregled (Pavle Vasić). 14. avg. Jugoslovanska drama po vojni (Todor Manojlović). 18. avg. Socialni položaj novinarjev v Jugoslaviji (dr. Mihaško Stanković). 20. avg. Glasbeni pregled (Mihaško Vučkragović). — 21. avg. Zakonodaja za mladotnike v Jugoslaviji (dr. Metod Dolenc). 25. avg. Gundulić: »Suze sina razmetnoga«, religiozna poema (dr. Isidora Sekulić). 27. avgusta Znanstveni pregled (dr. Ivan Džaja). 28. avg. Kulturni odnosi s skandinavskimi državami (Luka Smolarka).

barva, plesira in kemito s nazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetloika sracec ovrtnike in mansete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6, Selenburgova ul. 8

Telefon št. 22-72.

Ant. Coklin:

Uredba o minimalnih mezdah in bolniško ter pokojninsko zavarovanje

V zadnjem času so dobili nekateri trgovci poziv od pristojne oblasti, da se opravičijo radi prekrška čl. 3. naredbe kr. banske uprave o minimalnih mezdah, ker jih je OUZD ovadil, da ne plačujejo svojim nameščencem plače v višini, ki jo predpisuje navedena uredba. Ker pa je vprašanje o prekršitvi te naredbe precej zamotano, je potrebno, da jo natančneje premotimo.

Vzemimo primer delodajalca-trgovca v Zalcu, ki zaposluje 2 pomočnika. Eden od teh A dobiva mesečno plačo din 900—, brez naravnih dajatev, drugi B pa mesečno 450— din in prosto stanovanje, hrano ter pranje perila.

Glede nameščenca A, ki je prijavljen bolniškemu zavarovanju z mesečno plačo din 900—, nima OUZD nikakih pritožb, ker pač plača ustreza uredbi o minimalnih mezdah.

Radi nameščenca B pa, ki ima mesečno plačo le din 450— in naravne dajatve, predlaga OUZD, da se delodajalec kaznuje, ker je prekršil čl. 3. uredbe o minimalnih mezdah s tem, ker daje nameščencu, z ozirom na to, da so naravne dajatve maksimirane z mesečnim zneskom po din 300— skupno le din 750— plače, torej manj kakor uredba predpisuje.

Nameščenec A, ki prejema plačo din 900—, izplača od tega zneska:

mesečno din	
za hrano in stanovanje	500—
za predjužnik in popoldansko malico	60—
za pranje perila in druge manjše uslužnosti	50—
skupno din	610—

Ostane mu torej po odbitku stroškov za preživljanje le din 210—, medtem ko dobi nameščenec B din 450—. Ta nameščenec ima torej din 160— mesečno več dohodkov in vendar se more delodajalec pripetiti, da bo navzlic temu dokazu vendarle kaznovan, radi prekrška uredbe o minimalnih mezdah.

Premotimo pa še predpise o pokojninskem zavarovanju. Nameščenec A, ki dobiva plačo v gotovini din 900—, torej letno din 10.800—, pride v III. razred pokojninskega zavarovanja. Za nameščenca B pa, ki dobiva poleg din 450— še naravne dajatve, je obračun bolj kompliciran.

Plača v gotovini po din	
450— mesečno znaša	5.400—
nadalje se pri pokojninskem zavarovanju zaračuna:	
opremljena soba	1.980—
kurjava sobe za zim-ske mesece	600—
razsvetljava sobe	182-50
prehrana	5.100—
skupno din	13.262-50

S takimi dohodki pride pa nameščenec že v IV. razred pokojninskega zavarovanja. Pri tem pa pranje perila niti ni upoštevano.

Če tudi tukaj vzamemo v pretres določila naredbe o minimalnih mezdah, pridemo do naravnost neverjetne ugotovitve, da je delodajalec glede nameščenca A, kateremu daje plačo letnih din 10.800—, popolnoma izvršil dolžnost, ki mu jo radi plače nalaga omenjena naredba, glede nameščenca B pa, ki ima dokazano in po uradni ceni za din 2.462-50 višje dohodke, se bo moral zagovarjati radi prekrška čl. 3. te uredbe, ker ima nameščenec, po predpisih iste, premajhne dohodke.

Sedaj pa gre za to, kako bodo oblasti take spore reševale? Obe ceni naravnih dajatev je namreč predpisala kr. banska uprava in sicer prvo za pokojninsko zavarovanje dne 6. junija 1934. In drugo pri uredbi o minimalnih mezdah za trgovinske nameščence. Oba zavoda OUZD in Pokojninski zavod za nameščence sta državni ustanovi in vendar trdi

Doma in po svetu

Ljubljanski nadškof dr. Rožman je praznoval desetletnico svojega imenovanja za škofa. Včeraj je bil njegov jubilej v Ljubljani slovesno praznovan. Pri tej priliki je izročil ban dr. Natlačen škofu red sv. Save I. stopnje, s katerim so ga odlikovali kr. namestniki. Škof dr. Rožman je mnogo storil za poglavitve verskega življenja ter imel vedno smisel za potrebe slov. kulturnega življenja. Posebne zasluge pa si je pridobil s svojim delom za slovenske izseljence, zlasti one v Ameriki, katere je tudi sam obiskal. K njegovemu zaslužnemu jubileju tudi naše čestitke!

Pohorska cesta Reka-Sv. Arah je bila v nedeljo slovesno izročena prometu.

Konferenca delavskih organizacij je bila v nedeljo v Mariboru, ker se je položaj tekstilnega delavstva zaradi vedno manjšega obratovanja tekstilnih podjetij silno poslabšal. Konferenca je med drugim apelirala na vlado, da omogoči industrijskim podjetjem polno obratovanje ter naj jim v ta namen zagotovi potrebne surovine.

Danes se otvori redna zračna zveza Beograd-Bar.

»Novosti« poročajo, da prostozidarske lože v Jugoslaviji ne bodo razpuščene, temveč se bodo v kratkem razpustile same.

Kredit za pomoč od povodnji prizadetim je bil dan na razpolago kmetijskemu ministru.

Romunsko notranje ministristvo je odpustilo vse Židje iz službe. Tudi v drugih uradih bodo Židje odpušteni.

Nemški poročevalski urad poroča, da so Nemci potopili angleških ladij dne 26. julija 53.000 ton, 27. julija 97.000 in 28. julija 60 tisoč ton.

V Franciji je bil objavljen ustavn zakon o ustanovitvi vrhovnega sodišča, ki naj ugotovi odgovornost najvišjih osebnosti za vojno in njen nesrečni konec. Sodišče pa bo sodilo po sedanjem francoskem kazenskem zakonu.

V Franciji je nastalo veliko pomankanje tekočega goriva.

Francoski listi objavljajo, da je imela Francija v sedanji vojni pol milijon ranjenih in ubitih vojakov. Italijanski listi pišejo, da je ta številka zelo pretirana in da znašajo francoske izgube največ eno desetino prej omenjene številke.

Francoska vlada je objavila dekret, s katerim se odpravlja sekve-

ster nad nemškimi in italijanskimi posestvi ter imetji v Franciji. Poljski zunanji minister Zaleski je odredil, da se morajo vsi poljski konzuli, ki so sedaj v Angliji, vrniti v nezasedeno Francijo, če so tam njih konzulati.

»Völkischer Beobachter« piše, da se je začel zaradi zmage nemškega orožja zelo širiti nemški jezik po južnovzhodni Evropi. Bolgarska ne izdaja več svojega lista za tujino v francoščini, temveč ga izdaja sedaj v nemščini. V Grčiji, Carigradu, Bukarešti in Beogradu pa se izdajajo službeni listi vlad za tujino še vedno v francoščini. Tudi tu je pričakovati spremembe. V vseh teh državah pa se opaža vedno večja volja za učenje nemščine. Angleška propaganda je popolnoma brez učinka.

Anglija bo znova poostriala pomorsko blokado. S 1. avgustom ne bo dobila premoega v britanskih pristaniščih niti ena ladja, ki ni v posesti pravilno izdanega navycerca. Poostrena blokada naj prepreči, da bi dobivale Nemčija ali Italija s posredovanjem nevtralnih držav kontrabandno blago, ki jima je potrebno.

Vojna proizvodnja v Kanadi se je zelo povečala, kakor je izjavil kanadski minister za orožje in strelivo. Sedaj izdelava Kanada 600 motoriziranih enot na mesec, čez en mesec ali dva pa se bo to številno znatno povečalo. V začetku l. 1941. bo izdelala Kanada po 360 letal mesečno. Izdelani so načrti za izdelavo 1 tanka na dan. Do konca leta bo zgradila Kanada 18 protipodmorniških ladij. Izdelala je tudi že pet modernih iskalcev min.

Pomorski strokovnjak v »Daily Telegraphu« piše, da je angleška admiraliteta že našla sredstvo proti nemškim motornim čolnom.

Bivši pretendent na avstrijski prestol nadvojvoda Oton je zaprosil mehiško vlado, da mu dovoli bivanje v Mehiki.

Nemške oblasti so mejo med Švico in Nemčijo hermetično zaprle. Potniški vlaki iz Nemčije sicer še prihajajo v Švico, so pa popolnoma prazni.

Ameriški zunanji minister Hull je pred svojim odhodom iz Havane izjavil novinarjem, da je zelo zadovoljen z rezultati panameriške konference. Vse ameriške države so dokazale vsemu svetu, da so se odločile ohraniti in še okrepiiti duh in sistem edinstva in solidarnosti vseh ameriških držav. Tako so pripravile dober teren, ki ga bodo tudi uporabile, če bi nastala potreba.

Polkovnik Lindberg namerava ustanoviti v Združenih državah

Koliko trgovcev gre na letni dopust in odmor??

1—2%!! Vsi drugi pa se mučijo in delajo brez ozira na zdravje!

Zato vsaj doma pijte

RADENSKI ZDRAVILNI VRELEC

istega z rdečimi srci.

našo najboljšo prirodno mineralno vodo. Zdravje in užitek!